

Верица БОЖИЋ-КРСТИЋ

ДЕМОГРАФСКА КРЕТАЊА КОД ЦРНОГОРАЦА У ВОЈВОДИНИ

Увод

Демографска кретања су друштвено-историјски условљена, Војводина је кроз историју била поприште бурних историјских догађаја. Долазило је до нестанка старих и појаве сасвим нових народа. Међутим, трагови свих тих народа сачувани су у топономастици и крви народа у којима су живели.

Поуздано праћење кретања становништва у Војводини могуће је од 1869. године, када је извршен први попис који се после тога врши сваких 10 година.

Савремена демографска испитивања војвођанског становништва су показала да постоји успорен досадашњи раст, малобројна рађања и многобројна умирања, повремена масовна досељавања и стална одсељавања, етничко шаренило, већи удео остарелих жена и све чешћи самачки живот. (Ђурђевић 2001; Ђурчић 1996; Милосављевић 1986;)

Циљ рада је био да се утврди каква су демографска кретања код црногорске популације у Војводини и да се упоређи са целокупном војвођанском популацијом.

Материјал и метод рада

Пописи становништва: Савезни статистички завод, Републички завод за статистику, Покрајински завод за статистику и Демографска статистика. Подаци су обрађени демографско статистички и табеларно приказани.

Резултати и дискусија

Црногораца у Војводини по попису 1948. године је било 29.684 (табела 1.). Становништво у следећим пописним годинама показује повећање до 1991. године. Између пописних година највеће повећање је између 1953. и 1961. године (23,63 %) Посматрано у периоду од 1953. до 1991. године пораст од 46,72% је био код Црногораца, а само 18.5% у општој популацији. У периоду од 1991. до 2002. године дошло је до смањења броја становништва код Црногораца, као и у целокупној популацији Војводине. Ово је условљено масовним иселјавањем, због распада југославије ратних дешавања, санкција и пада животног стандарда.

Табела 1

Број Црногораца у Војводини по пописима од 1948. до 2002. године

Попис	Укупно	Мушки		Женски		Број жена на сто мушкараца
		Број	%	Број	%	
2002.	35513	19047	53.63	16466	46.37	86.45
1991.	44838					
1981.	43304					
1971.	36416	18879	51.84	17537	48.16	92.89
1961.	34782	17620	50.65	17162	49.35	97.40
1953.	30561	15183	49.68	15378	50.32	101.28
1948.	29684					

Посматрајући демографску структуру према полу, за оне године пописа за које постоје подаци, уочава се да је изузев пописа од 1953. године фреквенција мушкараца већа. То показује и кофицијент маскулинитета, односно број жена на сто мушкараца. У Црногорској популацији овај индекс креће се у границама од 86.45 до 101,28 а у Војвођанској од 102 до 114 у зависности од године пописа.

Промене броја становништва зависе од природног кретања, то јест рађања и умирања, а такође и од механичког кретања

становништва. За глобално повећање броја становника од значаја је повећање наталитета и смањење умирања. Стопе наталитета и морталитета у испитиваним интервалима су приказане у табели 2.

Табела 2.

Стопе наталитета и морталитета у испитиваним интервалима

	Година пописа				
	2000.	1991.	1981.	1971.	1961.
Стопа наталитета ‰	7	10.16	14.48	15.52	19.09
Стопа морталитета ‰	9	7.47	6.62	6.56	5.63

Стопа наталитета 1961. године је 19,09 ‰ да би потом лагано опадала и приближила се стопи од 10 ‰ годишње 1991. Стопа наталитета је већа код Црногораца од целокуне војвођанске популације изузев 2000. године (9,25 ‰). Стопа морталитета је мања од 10 ‰ у свим пописним годинама, што је ниже од војвођанске популације у опште.

Природни прираштај, (табела 3) однос између живорођених и умрлих је највећи 1961. године, а затим показује тенденцију опадања. Године 1991. родило се 2,7 детета на хиљаду становника. Број умрлих 2000. године је за 77 био већи од живорођених. Већина војвођанске популације у целости је имала најмању стопу природног прираштаја у Србији и Црној Гори.

Табела 3

Природни прираштај Црногораца у Војводини.

	Година пописа				
	2000.	1991.	1981.	1971.	1961.
Природни прираштај	-77	121	340	326	468
Стопа пр. прираштаја ‰	-2.16	2.70	7.85	8.95	13.46

Витални индекс (табела 4.) је, као и природни прираштај начин мерења интензитета природног кретања. Види се да овај индекс се смањује од пописа до пописа. У Војводини овај индекс је увек био мањи него у осталим деловима бивше Југославије.

Табела 4
Витални индекс код Црногораца у Војводини.

	Година пописа				
	2000.	1991.	1981.	1971.	1961.
Витални индекс	75.32	136.12	218.47	236.00	338.77

Да би се видела полна заступљеност и просечна старост становништва, дато је упоредно код Црногораца и укупног становништва Војводине (табела 5).

Уочава се да у укупној заступљености код Црногораца је више мушкараца а код Војвођана заступљеније су жене. Мушкарци су у узрасним групама заступљенији до седамдесете године код Црногораца, а код Војвођана до тридесет пете године живота. Црногорска популација је годину дана у просеку млађа од војвођанске.

Табела 5
Однос полова код Црногораца у Војводини и укупног војвођанског становништва.

	Црногорци			Укупно становништво		
	Укупно	Мушки	Женски	Укупно	Мушки	Женски
Број	35513	19047	16466	3.031.992	984942	1047050
Однос полова у петогодишњем интервалу			После 70			После 35
Пр. старост	38.4	37.8	39.0	39.8	38.3	41.3

Закључак

На основу добијених резултата се могу изнети следећи закључци:

- Становништво Црногораца у Војводини у периоду од 1953. до 1991. имало је пораст од 46,72 %, док у истом периоду код становништва Војводине он је 18.5 %
- Код Црногораца, као и код целокупног становништва Војводине, од 1991. до 2002. дошло је до депопулације.

- Стопа наталитета и природни прираштај се смањује од 1961. године.
- Стопа морталитета је нижа од 10 ‰ у свим пописним годинама.
- Код Црногораца бројнији су мушкарци и то све до седамдесете године живота.
- У свим годинама пописа показатељи демографске виталности су већи него у општој војвођанској популацији. Међутим, и код Црногораца се уочава демографска транзиција, као и у општој популацији.

ЛИТЕРАТУРА

1. Брезник, Д.: *Становништво Југославије*. Chronos, Титоград 1990.
2. Ђурчић, С.: *Број становника Војводине*. Матица српска, Нови Сад 1996.
3. Ђурђев, Ђ.: *Демографска транзиција Војводине. Човек и природа; Здравље људи у Војводини*, Матица српска и универзитет у Новом Саду. 2001. стр. 145-153.
4. Демографска статистика 1961: Савезни завод за статистику, Београд 1964.
5. Демографска статистика 1971: Савезни завод за статистику, Београд 1974.
6. Демографска статистика 1981: Савезни завод за статистику, Београд 1986.
7. Демографска статистика 1991: Савезни завод за статистику, Београд 1993.
8. Демографска статистика 2000: Савезни завод за статистику, Београд 2002.
9. Милосављевић, Н.: *Оштра, демографска и здравствена стапистика Универзитета у Новом Саду*; Медицински факултет, 1996.
10. Попис становништва 1981. Нови Сад 1982.
11. Попис становништва 1961. Савезни завод за статистику, Београд 1963.
12. Попис становништва 1953. народност и матерњи језик. Београд књига 8. 1971.
13. Попис становништва, домаћинства и станова у 2002. Становништво. Београд 2003.
14. Витална статистика за 1953. Савезни завод за статистику, Београд 1956.

Verica BOŽIĆ - KRSTIĆ

DEMOGRAPHIC MOVES OF MONTENEGRINS IN VOJVODINA PROVINCE

Summary

In this paper it was wanted to be seen what like the demographic moves of Montenegrins are in Vojvodina, which settled after adoption of agriculture reform law in 23rd august 1945.

The migrations of population in Vojvodina could be tracked since 1869 and it is characterized with ethnic colorful, periodical massive moving out and settlings, small birthrate, low percent of population growth and higher number of women.

In 1986 was the first register, and after that it has been being done every 10 years. According to the register from year 1948 in Vojvodina there was 29 684 Montenegrins. A number of them rose till 1991. During the period from 1991 to 2002 the number of inhabitants has lessened, because of war, drop of living standard and massive moving out. They had, during 1953 until 1991, rose (46.72%) bigger than the general population of Vojvodina (18.5%). The birthrate and population growth were falling to the year 1961. The death rate is much lower than in the whole population. In few last decades the number of men is higher within Montenegrins to seventh year, and in the whole sample till thirty-fifth year.

In every single year of register Montenegrin vigor is higher than in the general population. However demographic transition is seen within Montenegrins.